

Na Lotu Vakarisito *kei na Cakacaka*

YAKAVI NI SIGA TABU

Vulica Na Vuli Ni Macawa Oqo: *Vakatekivu 3:19, Vakaruva 16:15, Lako Yani 25:10–30:38, Kalatia 5:22–26, Dauvunau 9:10, 1 Koronica 10:31.*

Wiligusu: “O koya ga oqo, oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou qai tudei sara, mo dou kakua ni yavala, mo dou uasivi cake ena cakacaka ni Turaga ena gauna kecega, ni dou sa kila sa sega ni ka walega ma nomudou cakacaka ena vuku ni Turaga” (1 Koronica 15:58).

Na cakacaka e Nona vakanananu na Kalou. Ena vuravura taumada ni bera nai valavala ca, sa solia na Kalou vei Atama kei Ivi nai tavi ni kena taqomaki na were (Vakatekivu 2:15). Me vakataka Koya a buli rau me rau ucui Koya, me rau vakaitavi talega ena cakacaka ni kena qaravi na veika buli kei na dauveiqaravi loloma. Oya, ena vuravura sara madaga e se sega ni bale kina na tamata, na vuravura e sega kina nai valavala ca, kei na mate, kei na rarawa, ena cakacaka ga na tamata.

Ena “loma ni gauna oqo” (na vuravura ni bera nai valavala ca mai nai vakatekivu, kei na bera ni o koya e a yalataki), eda sa sureti tiko meda okata na cakacaka ni dua na veivakalougatataki ni Kalou. Vei ira na Jiu, era vakatavulici na gone mera dauveivoli. E dau tukuni tu ni ko ira na tama era sega ni vakatavulica na luvena tagane me dauveivoli, sa susuga tiko e dua na tamata dauvakacaca. Ena gauna vata ga oya, ko Jisu, na Luve ni Kalou, e cakava tiko kina na lomai Tamana ena Nona yalodina ena cakacaka vakamatai, ka vakabauti ni vakaiyayataki ira tiko kina lewe ni vanua mai Nasareci enai yaya ni vale kei na yaya ni teitei (Marika 6:3). Sai koya talega oqo e tiki tiko ni Nona tuberi me vakarautaki Koya ki na itavi sa tu e matana. Ko Paula nai apositolo e a cakava tiko na cakacaka ni Kalou ena gauna vata ga e cakacaka tiko kina kei Akuila kei Pirisila ena caka vale laca, ka rauta ni dua veimama na Yabaki, ena gauna e veibatataki tiko kina na Siga Tabu e vale ni soro (Cakacaka 18:1–4; 2 Cesolonaika 3:8–12). Ena macawa oqo eda na raica tiko kina na vakatataro kece me baleta na cakacaka kei na kenai naki ena loma ni Vuli Vakalotu.

*Vulica na lesoni ni macawa qo mo vakarau kina Siga Tabu ni Tiseba 12.

Vuqa na Veiyasa ni Cakacaka

“Au sa kila ni sa sega na ka vinaka cake kina, ka me reki ga na tamata ka caka vinaka ni sa bula tiko. Ia me kana talega ka gunu na tamata yadua; ka kunea na kena vinaka na nona cakacaka kecega, sai koya oqo nai solisoli ga ni Kalou” (Dauvunau 3:12, 13).

Na vosa “Cakacaka”—e dua tiko na vosa kaukauwa ka sega ni dua na ka e tu ravita. E dua ga na vosa ena vosa vakavavalagi, ia e levu na kenai balebale. Mai na veika e gadrevi, eda na cakacaka me rawa ni dua kina na kakana ena teveli ni kana, saumi na veika e dodonu me na saumi, ka maroroi e dua na kenai wase mena sotava na veigauna dredre. Ni sa sega na cakacaka, sa na yaco me dredre sara na ka, mai na nomu cakacaka tiko mada ga ena dua na vanua ena sega soti beka ni vinaka.

Na cakacaka ena rawa ni vakatakila na yaga ni dua na tamata. Ena sauma na vakatataro mevaka oqo, “Na cava ko cakava tiko? Se “Na cava o iko? E vuqa vei iraera sa vakacegu era se cakacaka vakagauna voli ga oqo, saumi se ra bole ga. Na cakacaka e solia na vu ni yadra vakamataka lailai. Solia ki vua e dua na tabagone e dua na cakacaka, ena tikoga e dua mai vei ira ena daubasuka tiko na lawa.

Wilika na Vakatekivu 3:19. Na cava nai yaloyalo rabailevu eke, ka cava e yasa veikeda me baleta na yasa ni cakacaka kadua?

Vakasauri na cakacaka a soli ni bera ni qai bale na tamata sa veisau ni sa yaco na bale. Oqo e dua tale na yasa ni cakacaka. Vei ira eso, sa baleta na cakacaka vagumatua, ka na laki cava ena mate. Era gumatua ena cakacaka de ra na raici sobu, kei na vakanuini ni ra na vakacegu yani ni ra se bulabula vinaka tikoga. Vei ira tale eso na cakacaka ena rawa ni kauta tani na nona bula e dua, baleta ni sa yaco na cakacaka me sa tiki ni nona bula e dua e cakacaka tiko, oya ni okati kece kina na ivurevure ni ka e kilai tani kina e dua na tamata. Ni ra vakayalia na nodra cakacaka, era dauyalorarawa ka veilecayaki, ka ra sega ni kila na ka mera cakava se ko cei mera rai kina. Ena gauna ni vakacegu o ira vakaoqo e tarai sara vakalevu na nodra bula vakayago kei na yalodra, ka vakavuqa era dau mate dole kina e vuqa na tamata.

Sa dodonu veikeda na Lotu Vakarisito meda vulica na gaunisala e daucakacaka kina na Kalou. Na cakacaka e uasivita sara na gagadre vakailavo. Na tamata e uasivi cake sara mai na dua walega na gauna ni cakacaka. Me mata-ta, na nona rawaka e dua sai vakaraitaki ni nona veiwekani ki Vua na Kalou. E tiki tiko ni nona itavi na qasenivuli oya me vukei ira na gonevuli ena kena kunei na cakacaka e veiraurau vinaka kei na nodra kilaka kei na isolisoli ni Kalou me sotava na gagadre nei vuravura.

Na cava ko cakava tiko? Oya, na cava ko sa cakava tiko me baleta na nomu bula, kei na gaunisala cava ko na rawa ni vakacautaka kina na Kalou ena nomu cakava tiko?

Cakacaka kei na Veisusu

Na cakacaka e tara na kena vakayavalati na bula vakayago ni tamata. Ena nodra cakacaka sara madaga na tamata vuku, era na laki tini ga ena dua na cakacaka ni kena vakayavalati na yago, se mani tabaka sara madaga na mona livaliva (computer keys).

Na cava e kaya veikeda na veitikina oqo me baleta na cakacaka—vakayagataki ni liga me kenai vakaraitaki?

Vakarua 16:15 _____

Dauvunau 9:10 _____

V/Vakaibalebale 21:25 _____

Jer. 1:16 _____

Na Kalou sa solia ki veikeda na “cakacaka ni ligada” me rawa nida raica kina na marau dina (raica na Vakaibalebale 10:4, 12:14). Na vulici ni vakasama, na vosa “yaga vakatamata yadua” (self-efficacy) e vakamacalataka na vakabauta ni tamata kece tiko vua na kilaka me vakacavara kina e dua na ka e vakaibalebale ena bula. E sega ni qai levu ena nona cavuta vakawasoma, Ia na yaga ni tamata yadua ena qai toso cake tikoga ena nona sa cakava tiko e dua na ka.

Na cakacaka ni ligada e Nona veivakalougatataki na Kalou ki veikeda na tamata (raica na Same 90:17) qai vakatara meda bula ena dua na bula e vakaibalebale, sa Nonai naki cecere na Kalou oya mera kalougata na tani mai na “cakacaka ni ligada” Ko Paula e vola ni dodonu meda cakacaka. Meda cakava e dua na cakacaka yaga ena ligada, me rawa ni da wasea e dua na ka vei ira na tani. Ko Paula e bula tu ena dua na yavu:

“Dou sa kila talega ni sa daucakacaka na ligaqu oqo me so na ka me yaga vei au, vei iratou talega sa tiko vei au. Ena ka kecega au sa vakatakila veikemudou, ni sa kilikili mo dou daucakacaka vakaoqo, mo dou vukei ira na malumalumu, mo dou nanuma talega na vosa ni Turaga ko Jisu, ni sa kaya ko Koya a ka ni veivakalougatataki vakalevu me soli ka, ka vakalailai ga me taura na ka” (Cakacaka 20:34, 35).

Ena dodonu me noda na masu nei Niemaia: “Kemuni na noqu Kalou, ni vakaukauwataka na ligaqu” (Niemaia 6:9).

Na cava ko nanuma me baleta na nomu, cakacaka? Na gaunisala cava ko na rawa ni cakava kina na nomu cakacaka me ra kalougata kina na tani?

Cakacaka kei na Sinai ena Vuku

Raica madaga vakatotolo na Lako Yani 25:10–30:38. Na cava sa rui matailalai kina na Kalou ena Nona tukuna vei Mosese me tara e dua na vale tabu ni sokalou? Na cava e kaya veikeda me baleta na itovo ni Kalou?

Ena gauna e tukuna kina na Kalou vei Mosese me tara e dua na vale laca me Nona, ena rawa vei Mosese me kaya, “sega na leqa Turaga, au sa tara vale laca tiko ena loma ni 40 na yabaki me tekivu mai na gauna au sa dro tani kina mai Ijipita. . . . Ki vua e dua na tamata sa bula voli mai na vanua vaka-Metia ena dua na gauna balavu, na vakaduri vale laca e ka rawarawa wale tu ga. Ena rawa sara madaga ga ni tara e dua na vale laca ni vesu tu na matana, se tu tani tu na nona vakasama ena dua tani tale na ka. Na ka e sega ni namaka tiko beka ko Mosese na veika lalai ni kenai cakacaka kei na balavu ni tuvatuva me caka ena veiyaya kece e loma ka vaka kina na nonai sulu na bete—voleka ni 150 nai vakasala me muri. Me caka e dua na teveli rawarawa, ena dodonu vei Mosese me vakamuria vakaveitaravi na vitu nai tuvatuva ni kena vakacavari na teveli (Lako Yani 25:23–30).

Na kena rogoci vakavinaka na veika matailalai sa vakaraitaka na Kalou ena kena tara na Nona vale laca (ena qai muri nai valavala ni vakacaboisoro) sa vakaraitaka na kena sa basika na yalo sa vakasinaiti tiko ena vuku, na gaga-dre me cakava na ka me tautauvata ga kei na ka dina. Nai yaya e vakayagataki e vinaka vakaoti, na kenai bulibuli e sega ni vakamelei rawa, na cakacaka me maqosa vakaoti—e matata nai tukutuku: “Na Kalou ena sega ni ciqoma na cakacaka ca!”

E dina ga ni rui lagilagi na kenai rairai, ia, sai koya ga na Kalou vaka-taki Koya e vakarautaka, ka sega ni kaukauwa ni tamata e rawati kina na ka e gadrevi. Eda na wilika ena Lako Yani 31:1–6, 35:30–36:1 ni Kalou vakataki Koya e solia na kilaka e gadrevi vei ira na Nona tamata. Ko ira na tamata oqo era sa vakasinaiti tu ena Yalo Tabu, ka sa soli tu vei ira na taledi kei na kilaka ena veicakacaka kece vakamatai, me rawa kina ni tara na vale tabu kei na kenai yaya mevaka na ka “sa vakarota na Kalou” (Lako Yani 36:1). Vakauasivi, ni koi rau na kena dau ni bulibulika ruarua oqo sa soli talega veirau na “via ivakavuvuli” (Lako Yani 35:34) me na rawa kina ni semati tikoga kina nodra kilaka kei na taledi ena loma ni itikotiko na Isireli. E dina ga ni koi rau na lewe rua oqo e rau iliuliu ka digitaki mai Vua na Kalou, kei ira talega na kena vo era ciqoma nai solisoli vata ga oya, era sa veitomani ena kena vakacavari na cakacaka (Lako Yani 36:2).

Ena vuku ni ka oya, e sega ni dua kina na nodai ulubale ni da tamata ivalavala ca, meda na sega ni cakava kina e dua nai tavi ena yalo dina. Sa daunamaka tu na Kalou meda cakava na ka ena kena vinaka taucoko, vakayagataki ni noda taledi, na noda kilaka, gauna, kei na vuli ena cakacaka vinaka.

Na Cakacaka kei na Bula Vakayalo

“Kevaka eda sa bula ena Yalo Tabu, dou lako voli talega ena Yalo Tabu” (Kalatia 5:25) Na nona cakacaka e dua kei na veika vakayalo e sega ni veitawasei. Na Lotu Vakarisito e sega ni sulu, me na daramaki ena dua na gauna ka luva-ti ni sa veisau na draki ni bula, se lako curumi e dua na gauna dredre ni bula. Na tamata Lotu Vakarisito e sa buli vou, ka sa na vakatakilai ena veidraki ni bula kece e lako curuma, vakatalega kina ena cakacaka.

Wilika na Kalatia 5:22–26. Na isolisoli cava e vakamacalataka tiko eke ko Paula ka baleti iko kei na nomu cakacaka talega?

Na Expository Dictionary of New Testament Words e vakamacalataka ira na tamata vakayalo ni ra bulataka tiko na vua ni Yalo Tabu ena nodra dui gaunisala. Sa na rawa nida kaya, ena vuku ni noda sema tiko vei Karisito, eda sa na bula me vakataka e dua na tamata vakabauta ena veidraki kece sara ni bula eda na bula kina.

A davo koto e dua na tamata tauvimate ena vale ni bula na Florida Hospital ni ra yadravi koya tiko na nonai tokani ena yasa ni nonai davodavo. Era veitosoyaki na nasi ena nodra kauwaitaki na tauvimate. A mani taroga sara na nonai tokani e dua na nasi na vanua e vuli mai kina. Era lewe vuqa era kaya nira vuli mai Florida Hospital College.

Na ka oqo e solia e dua na veivakauqeti levu vua nai tokani. E muri sa qai sikovi Florida Hospital College me raica se vaka sara tu mada evei na koronivuli ni vuli nasi oqo. Na cava na vuna? Baleta ni dautukuna vei ira na tamata ni ko ira na nasi era vuli mai koronivuli koya, era solia vakalevu na nodra veikauwaitaki loloma ki vua na nonai tokani tauvimate, ni veidutuitaki kei ira era vuli mai na veivanua tale eso. Sa rawa vei koya me raica na duidui levu e tiko ena nodrai tovo ki vua na nonai tokani tauvimate oya.

Ena vuku ni ka oya, e vakataroga e vuqa sara na vakatataro me baleta na koronivuli, sa qai solia e \$100,000 mera vakatavulici kina e vuqa na nasi me vakataki ira era sa cakacaka tiko oya. Io, na bula vakayalo sai vakarau ni bula.

Ko vakatakila tiko vakacava na nomu bula vakayalo ena nomui tavi ena veisiga? Na mataqali veivakauqeti cava ko nanuma ni ko sa cakava tiko (baleta, e muri, o na cakava e dua nai vakatakilakila)?

Cakacaka kei na Dauveiqaravi

“A ka kecega sa vakaitavi kina na ligamu, mo kitaka ga ena nomui gu” (Dauvunau 9:10). Na tamata vuku e vakayagataka na veivosa ni vakasala oya me baleta na dauveiqaravi ena veidraki ni bula kecega.

Ni tarogi me vosa ena dauveiqaravi ni tamata Lotu Vakarisito, era lewe vuqa era vakaqiqotaka na nodra vakasama ena nodra rawa ka vakailavo na Lotu Vakarisito. E dina ga ni lavo e ka bibi ena vakasama vakadauveiqaravi, ia, ni yalani ga enai lavo sa dua dina na rai qiqo. Ena vakasama vakaisoqosoqo, na dauveiqaravi sa baleta tiko na itavi vakaveiliutaki ena kena tarai cake kei na kena vakayagataki vakamatau na veigacagaca kece e taukeni rawa.

Ena loma ni soqosoqo lotu, na cava eso na ka sa vakalougatataki keda kina na Kalou? Ko Pita e vakamatatataka sara vakavinaka ni veitamata yadua e tiko vua nai solisoli e solia na Dauveibuli; qai vakatokai ira na tamata Lotu Vakarisito oqo ni ra “matabete tabu vakaturaga” (1 Pita 2:5) vata kei na nodra itavi vakadauveiqaravi ki Vua na Kalou, me baleta nai solisoli ni Kalou: lavo, gauna, kaukauwa, taledi kei na vuqa tale.

Wilika na Dauvunau 9:10 kei na 1 Koronica 10:31. Nai tukutuku cava e noda ena veitikina oqo ena gaunisala ena dodonu meda cakacaka kina kei na gaunisala meda vakatavulici ira kina na tamata mera cakacaka?

E dua tiko na gogo levu ni bula ena gauna oqo oya nai dre me vakaituvatuva na veiyasa ni bula duidui eda dui taukena. E tikoga na gauna ni cakacaka, na gauna ni bula vakamatavuvale, na gauna ni bula vakayalo ka me dua sara madaga na gauna ni bula ni vakacagicagi. Na sasaga ni kena wasewasei na ivakarau ni bula vakaoqo, oya me na kakua ni na takosovi kina nai tuvatuva sa vakadonui oti tu. Kenai vakaraitaki, ena sega ni vinaka me kau mai ki vale na nona cakacaka e dua me na laki veisaqasaqa tiko kei nai tavi vakamatavuvale. Se na vakasaqarai ni bula galala me vakalailaitaka na noda gauna vata kei na Kalou.

Ia, na mataqali lati vaka-koya me kakua ni vakayagataki ena noda bula tau-coko vakayalo. Na cakacaka ni tamata Lotu Vakarisito e tubu ena veitauraki kei na cakacaka vata kei na Kalou. Na cakacaka sa dua tiko na sala eda na rawa ni vakatovototaka kina na Nona tiko na Kalou ena noda bula. Ni da wasewasea na noda bula vakalotu, yalana na Kalou ki na dua na siga, dua na auwa, se mani dua ga na yasa ni bula, eda sa vakuai Koya na Kalou mai na Nona tiko ena veiyasa ni bula kece oqo.

Rua na taro: Matai, tarogi iko mada se ko wasewasea tiko na nomu bula vakayalo. Karua, ena rawa vakacava me liutaka na nomu bula na veika vakayalo ena veika kece ko cakava?

Kuri ni Vakasama: Vakatekivu 3, Dauvunau 2:18–23, Efeso 6:5–8; Wilika na Ellen G. White, “The Temptation and Fall,” pp. 52–62, in Patriarchs and Prophets.

Na cakacaka—a veivatonaki se veivakalougatataki? E vaka e tiki tiko ni kena vatonaki ni valavala ca (Vakatekivu 3:17). Ni da wilika vakavinaka e vakaraitaka ni a cudruvi ga na qele, ka sega ni cakacaka. Ko Ellen G. White e vakaraitaka ni naki ni Kalou me ka ni veivakalougatataki na cakacaka: “Na bula ni cakacaka kei na veikauwaitaki e nonai votavota na tamata, e a soli ena loloma. Na veivakatavulici e gadrevi vakalevu ena vuku ni valavala ca, me biuta na gagadre vakayago ka bucina na yalomalua kei nai tovo ni bula vakaivakarau. E tiki tiko ni Nonai tuvatuva levu na Kalou oya na vueti ni tamata mai na leqa kei na veivakalolovirataki ni valavala ca.”—Patriarchs and Prophets, p. 60. De rairai eda sa cakava me veivatonaki ena bula e sega ni veisau, cakacaka vakasivia se vakasiviataka na nonai tavi ena noda bula? Se mani vakacava na kedai tuvaki, meda vulica meda biuta na cakacaka ena kenai tutu dina. Kei na vuli vakalotu me vakatavulica na tamata me kila na bibi ni cakacaka, ia ena gauna vata ga me kakua ni cakava kina e dua na matakau.

Taro ni Veiwasei:

1. Wilika na Dauvunau 2:18–24. E rawa vakacava vei Solomoni me okata na cakacaka me veivakalougatataki ka veivatonaki talega ena veitikina e cake? Na cava eso na ka e tiko ena tikina e cake ena rawa ni vakayacora na veisau ena noda raica na cakacaka?
2. Ena cakacaka eda maroroya kina na noda duimatavuvale. Eda na vakadewataka rawa vakacava na ivakarau dina oqo ki na noda duimatavuvale?
3. Na laini ena maliwa ni cakacaka vinaka kei na dua e sa cakacaka tu ga, ena so na gauna sa daumamare sara. Eda na maroroi keda vakacava mai na noda takosova nai yalayala oya? Raica na Dauvunau 2:23.
4. Ko Paula e vakamatatataka: “Ia ni keitou a tiko kei kemudou, sa neitou vakaro oqo veikemudou: me kakua ni kana ko koya sa sega ni cakacaka” (2 Cesolonaika 3:10). Na yavu oqo e vakaibalebale sara vakalevu. Na cava ena dodonu kina meda vakadeitaka nida na sega ni voroki rawa na yavu oya?

